

Λόρδος Μπάϊρον. Θυσία στην ελευθερία της Ελλάδος [Προσωπικότητες για το 1821].

του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου.

Στις 19 Απριλίου 1824, Δευτέρα ημέρα του Πάσχα, ο μέγας φιλέλληνας Άγγλος λόρδος και ποιητής Τζορτζ Γκόρντον Μπάϊρον (Βύρωνα τον λέμε οι Έλληνες) απεβίωσε στο επαναστατημένο και πολιορκημένο Μεσολόγγι, μετά από σύντομη ασθένεια, πιθανόν πνευμονία. Είχε γεννηθεί στο Λονδίνο το 1788 και το 1809 κατέλαβε τη θέση του στη Βουλή των Λόρδων.

Ο Μπάϊρον δεν επαναπαύθηκε στην ευγενή καταγωγή του. Έγινε μεγάλος ποιητής. Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στην εξαιρετική «Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος», που έγραψε, τονίζει ότι από την πολύτάραχη ζωή του πιο σημαντικό και πιο ενδιαφέρον είναι το ποιητικό του έργο. Γράφει σχετικά: «Δεν ήταν, βέβαια, ομόφωνη η αναγνώριση της υψηλής αξίας των ποιητικών έργων του Μπάϊρον από τους μεγάλους του 19^{ου} αιώνα. Αλλά το γεγονός ότι πνεύματα, σαν τον Γκαίτε, τον Ντοστογιέφσκι και τον Νίτσε θαύμασαν τον Μπάϊρον ως ποιητή, πρέπει νάχει και για μας, σήμερα, κάποια σημασία και πρέπει να το προσέξουν

ιδιαίτερα εκείνοι, που στον αιώνα μας υποτιμούν ή προσπερνούν – μ' ένα αίσθημα ανωτερότητας, που μπορεί να κριθεί κάποτε γελοίο – το ποιητικό έργο του Μπάϊρον».

Αυτός ο μέγας και ευγενούς καταγωγής (η μητέρα του καταγόταν από την βασιλική οικογένεια των Στιούαρτ) Άγγλος ποιητής ήρθε στη Ελλάδα το 1810, για να θαυμάσει τον αρχαίο πολιτισμό της και αγάπησε τους σύγχρονους του Έλληνες. Με το Β' Άσμα του επικού «Το προσκύνημα του Τσάιλντ Χάρολντ» έδειξε την αγανάκτησή του που οι σκλαβωμένοι Έλληνες δε μπόρεσαν να προστατεύσουν τα μνημεία τους από τον βάρβαρο «Σκωτσέζο» (τον σημειώνει έτσι ο ίδιος ο Μπάϊρον) Έλγκιν και την πεποίθησή του ότι ο Ελληνισμός θα ξεσηκωθεί και θα ξαναπάρει τη θέση που του πρέπει ανάμεσα στους πολιτισμένους χριστιανικούς λαούς της Γης.

Το δεύτερο ταξίδι του στην Ελλάδα ξεκινά τον Αύγουστο του 1823 από την Κεφαλονιά και την Ιθάκη και στις 5 Ιανουαρίου 1824 φτάνει στο Μεσολόγγι, όπου και μετά από εκατό ημέρες αποθνήσκει, σε ηλικία 36 ετών. Ο Μπάϊρον τη δεύτερη φορά δεν ήρθε στην Ελλάδα από έναν ρομαντισμό, αλλά για να υπηρετήσει τους Έλληνες και την υπόθεση ελευθερίας τους. Ο φίλος του Πιέτρο Γκάμπα, άλλος φιλέλληνας ήρωας του 1821, που τον συνόδευσε στην Ελλάδα έγραψε και μας το μεταφέρει ο Παν. Κανελλόπουλος: «Συχνά επανελάμβανε ο Μπάϊρον ότι ουδέποτε θα μετέβαλε την απόφαση οπού είχε, όπως περατώσει τη ζωή του στην Ελλάδα, εκτός αν αυτοί οι Έλληνες ήθελον τον εξορίσει από της χώρας των. “Εάν η Ελλάς υποκύψει” ανεφώνει “θα ταφώ και εγώ υπό τα ερείπιά της”...». Αυτή την ανιδιοτέλεια και την αυτοθυσία του εκτίμησαν οι Έλληνες στον Μπάϊρον, τον έκαναν τον δικό τους «Βύρωνα» και τον αγάπησαν περισσότερο από κάθε άλλον φιλέλληνα.

ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ

Διδαχή 1^η προς τους Έλληνες για τη διχόνοια. Ο Μπάϊρον απευθυνόμενος στα δύο σώματα του Ελληνικού Έθνους, το Βουλευτικό και το Εκτελεστικό προσπαθεί να τους φιλοτιμήσει και να τους ενώσει: Επιτρέψτε μου να προσθέσω μια για πάντα ότι επιθυμώ το καλό της Ελλάδος και τίποτε άλλο. Αλλά δεν συγκατατίθεμαι και δεν θα συγκατατεθώ ποτέ να εξαπατηθούν το αγγλικό κοινό σχετικά με την πραγματική κατάσταση των Ελληνικών υποθέσεων. Τα υπόλοιπα, κύριοι, εξαρτώνται από εσάς. Επολεμήσατε ένδοξα, φερθήτε επίσης έντιμα

προς τους συμπατριώτες σας και προς τον κόσμο και τότε ποτέ πια δεν θα λεχθεί...ότι ο Φιλοποίμην ήταν ο έσχατος των Ελλήνων...» (Σημ. Ο εκ Μεγαλοπόλεως Αρκαδίας Φιλοποίμην (253 – 183) ήταν γενναιότατος στρατηγός, έζησε κατά τα έτη της επέκτασης της Ρώμης και έδωσε μάχες για την ανεξαρτησία των Ελλήνων. Ο Πολύβιος τον ονόμασε «τελευταίο των Ελλήνων», προβλέψας ότι μετά από αυτόν δεν θα υπάρξει άλλος Έλληνας στρατηγός, που θα μπορέσει να αντισταθεί στην ισχύ της Ρώμης).

Διδαχή 2^η προς τους Έλληνες κατά της διχόνοιας. Σε επιστολή του προς τον Μαυροκορδάτο γράφει ο Μπάϊρον: «Λυπούμαι πάρα πολύ ακούγοντας ότι εξακολουθούν ακόμα οι εσωτερικές διχόνοιες στην Ελλάδα και μάλιστα σε μια στιγμή, που θα μπορούσε να νικήσει παντού, όπως νίκησε ήδη σε αρκετά μέρη. Η Ελλάς βρίσκεται μπροστά σε τρεις δυνατότητες, ή να ανακτήσει την ελευθερία, ή να γίνει υποτελής των Ευρωπαϊών ηγεμόνων ή να κατακτήσει πάλι μια τουρκική επαρχία. Δεν έχει να διαλέξει παρά ένα από τα τρία. Αλλά, νομίζω, ότι ο εμφύλιος πόλεμος είναι ο δρόμος, που οδηγεί στα δύο τελευταία...Αν η Ελλάς θέλει να γίνει για πάντα ελεύθερη και ανεξάρτητη, πρέπει να το αποφασίσει τώρα, γιατί δεν θάχει πια ευκαιρία...».

Ο Μπάϊρον κατά του Έλγκιν. Ο Μπάϊρον ήταν πολύ αυστηρός προς τον Έλγκιν. Στο ποίημά του «Η κατάρα της Αθηνάς» τον χαρακτηρίζει χειρότερο του βαρβάρου Αλαρίχου. Λέγει η θεά Αθηνά: «Από του Τούρκου τη μανία γλύτωση και του Βανδάλου, μα η χώρα σου έναν κλέφτη μου έχει στείλει πιο μεγάλο. Κοίτα, άδειος ο ναός μου, κατοικία ρημαγμένη...Ο Αλάριχος τα πάντα είχε αγρίως καταστρέψει με το δίκιο του πολέμου, μα ο Ελγίνος για να κλέψει όσα οι βάρβαροι αφήσαν, που ήτανε από ό, τι εκείνος είναι βάρβαρος πιο λίγο, γιατί τόκανε ο Ελγίνος;...».

Το τέλος της ζωής του Μπάϊρον και η Ελλάδα. Για το τέλος της ζωής του Μπάϊρον ο Γκάμπα, που ήταν συνέχεια κοντά του, έγραψε ότι είπε: «Έδωσα στην Ελλάδα τον χρόνο μου, την περιουσία μου, την υγεία μου, και τώρα της δίνω τη ζωή μου – τι θα μπορούσα περισσότερο να δώσω;».

Από τον επικήδειο λόγο στον Λόρδο Μπάϊρον του Σπυρίδωνος Τρικούπη. «Πλασμένος από την φύσιν δια να υπερασπίζεται πάντοτε τα δικαιώματα του ανθρώπου, όπου και αν τα έβλεπε καταπατημέ-να είδε

τον εξαχρειωμένον, αλυσοδεμένον άνθρωπον της Ελλάδος να αποφασίση και να επιχειρισθή να συντρίψη ταις φρικταίς αλυσαίς του, και τα συντρίμματα των αλύσων του να κάμη κοφτερά σπαθιά δια να ξαναποκτήση με την βίαν ό, τι του άρπαξεν η βία, είδε και άφησεν όλαις ταις πνευματικαίς και σωματικαίς απόλαυσαις της Ευρώπης και ήλθε να κακοπαθήση και να ταλαιπωρηθή μαζί μας, συναγωνιζόμενος όχι μόνον με τον πλούτον του, τον οποίον δεν ελυπήθηκεν, όχι μόνον με την γνώσιν του, της οποίας μας έδωκεν σωτηριώδη σημεία, αλλά και με το σπαθί του ακονισμένον εναντίον της τυραννίας και της βαρβαρότητος. Έλθεν εις ένα λόγον κατά την μαρτυρίαν των οικιακών του, με απόφασιν **να αποθάνη εις την Ελλάδα και δια την Ελλάδα**. Πώς λοιπόν να μη συντριβή όλων μας η καρδιά δια την στέρησιν ενός τέτοιου ανδρός; Πώς να μη κλαύσωμεν την στέρησίν του ως γενικήν στέρησιν όλου του Ελληνικού Γένους;». (Ο επικήδειος λόγος εξεφωνήθη ενώπιον του νεκρού λόρδου Μπάϊρον την 11/23 Απριλίου 1824 στο Μεσολόγγι. Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο «Λόρδου Μπάϋρον Επιστολές από την Ελλάδα, 1809-1811 & 1823-1824». Έκδοση «Ιδεόγραμμα». Επιμέλεια – εισαγωγή και σχόλια του Leslie A. Marchand, μετάφραση Δημ. Κούρτοβικ. Σελ. 271-275).

Από τη Μυθιστορηματική Βιογραφία του Αντρέ Μωρούά, της Γαλικής Ακαδημίας, «Λόρδος Βύρων». «Δεν είναι υπερβολή να πει κανείς ότι, αν ο Βύρων δεν ενίσχυε την ελληνική υπόθεση με το όνομά του και με τον θάνατό του, η αγγλική κοινή γνώμη, αναμφισβήτητα, δεν θα είχε υποστηρίξει τον Κάνινγκ. Στο Μεσολόγγι, που αποτελεί σήμερα μια μικρή πόλη υγιεινή και ευτυχισμένη, οι Έλληνες έχουν φτιάξει τον Κήπο των Ηρώων. Μέσα σ' αυτόν, μια στήλη φέρει το όνομα του Βύρωνος, μαζί με του Μάρκου Μπότσαρη, του Καψάλη και του Τζαβέλλα. Οι ψαράδες που ζουν ακόμα, στο παράξενο αυτό βασίλειο του νερού και της άρμης, σε καλύβες πλεγμένες με καλάμια, γνωρίζουν το όνομα του Βύρωνος. Δεν ξέρουν πως ήταν ποιητής μα, αν κανείς τους ρωτήσει γι' αυτόν, απαντούν: “ Έταν ένας γενναίος άντρας, που ήρθε να πεθάνει για την Ελλάδα, επειδή αγαπούσε την ελευθερία”». (Το βιβλίο μεταφράστηκε από τον Βασ. Αρ. Παπαδόπουλο και κυκλοφορήθηκε το 1955 από την «Μορφωτική Εταιρία» σε δύο τόμους. Το απόσπασμα είναι στον Β' Τόμο και στη σελίδα 196).

Από τον λόγο του Ακαδημαϊκού Σίμου Μενάρδου για τον Μπάϊρον. «...Τίποτε, ούτε η προκήρυξις του Μαυροκορδάτου, ούτε ο επική-

δειος του Τρικούπη, ούτε το μεταγενέστερον διάταγμα του προέδρου Γεωργίου Κουντουριώτη καθ' ό "το έθνος οφείλει να τον ονομάζη πατέρα και ευεργέτην" και όπερ ώριζε την 5/17 Μαΐου (1824) δεήσεις, καθ' όλας τας εκκλησίας της ελληνικής επικρατείας και πυροβολισμούς παντός φρουρίου, παντός πλοίου, παντός τουφεκιού, τίποτε δεν ηδύνατο να εκφράση τον ψυχικόν σεισμόν, όστις εκλόνησε το έθνος, την οδύνην των Μεσολογγιτών...» (Ο κυπριακής καταγωγής και σημαντικός φιλόλογος ακαδημαϊκός Σίμος Μενάρδος εξεφώνησε τον λόγο στην μεγάλη αίθουσα της Ακαδημίας των Αθηνών στις 17 Απριλίου 1924, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 ετών από τον θάνατο του μεγάλου φιλέλληνος άγγλου ποιητή).

Οι Έλληνες ποιητές υμνούν τον Μπάϊρον. Ο Σολωμός: «Λευθεριά για λίγο πάψε να χτυπάς με το σπαθί τώρα σίμωσε και κλάψει εις του Μπάϊρον το κορμί. Άκου Μπάϊρον, πόσον θρήνον κάνει ενώ σε χαιρετά η Πατρίδα των Ελλήνων, κλαίγε, κλαίγε, Ελευθεριά». Ο Κάλβος: «Ω Βύρων! Ω θεσπέσιον πνεύμα των Βρετανίδων, τέκνον Μουσών και φίλε άμοιρε της Ελλάδος, καλλιστεφάνου». Ο Παλαμάς: «Δεν ήρθες με του τραγουδιού σου τον ωραίο θυμό, ήρθες την ίδια σου τη ζωή στις ιερής θυσίας να φέρεις το βωμό, κι αν έζησες Διόνυσος, ξεψύχησες Μεσσίας».

Πηγή : <https://www.antibaro.gr/article/>